

BARÁTSÁG

Magyarország népei
kölcsonös megismerkedését szolgáló
havi folyóirat

Megjelenik hatszor egy évben

Kiadó:

Filantrop Társaság

Budapest XI.,

Tas vezér utca 17. IV. 4.

A szerkesztőség vezetője:

Ember Mária

A kiadásért felel:

Mayer Éva

A szerkesztőség postacíme:

1519 Budapest, Pf. 452.

Telefonszáma:

165-5064 és 203-2858

Fax: 203-2858

Fogadóórak munkanapokon

délután 3 és 5 között

XI., Ulászló u. 18. fszt. 1.

Telefon: 371-0242

ISSN 1218-0149

Egyes szám ára: 100 Ft

Előfizetési díjak:

félévre 300 Ft

egy évre 600 Ft

Előfizethető a Barátság

csekkszámláján:

1171 1034-20813402

OTP Budapest XI.,

Szent Gellért tér 3.

Terjeszti a szerkesztőség,

a HÍRKER Rt.,

a Nemzeti HÍRKER Rt.

és a FOLIE.

Nyomdai munkálatok:

Comp-Press Kft.

Felelős vezető:

Ibós Ferenc

ügyvezető igazgató

Címlapunkhoz

Hangok érmekre és üvegtrombitára

Mint fészekalja eget kémlelő madár – úgy nyújtózkodnak Budahelyi Tibor „Térjelző” című alkotásának színes karjai. A makett egy köztéri szoborra kiírt pályázatra készült 1987-ben. A művész eredeti elképzelése szerint a hét méteres plasztika jelzőoszlopként magasodna egy útelágazás fölé, színes acélkarjainak éles, fényes végződése mint csőrök mutatnának az égtájak és a tér különböző irányai-dimenziói felé; egy kar mindig az ég felé tekintene. Az élénk színűre festett, szinte síkszerű elemek ritmikus ismétlődésének rendje és felületi dinamikájuk – a nyers, a lakkozott és a krómozott felületek párbeszéde – valamiféle zeneiséget érzékeltet. A felmeredő csőrformák és a fényes fémtestek közötti összekötő elemek, a szárnyas anyacsavarok arra az ipari formakincsre utalnak, amitől a művész elszakadni sosem kíván.

Budahelyi Tibor huszonöt évig ipari környezetben dolgozott Csepelen, előbb géplakatosként, később dekorációs munkakörben. Közben a Csepeli Képzőművészeti Szabadiskolában Misch Ádám festőművésztől, majd a hetvenes évektől különböző alkotótelepeken sajátította el a művészeti ismereteket. Miután belekóstolt az összes képzőművészeti műfajba, a hetvenes évek végén – Csiky Tibor szobrász készletelésére, akit máig mesterének vall – talált rá saját útjára, a szobrászatra. Mintegy szervesen nőtt bele eredeti szakmájából: az ipar racionális tárgyi világában látva meg az esztétikumot, a szerszámok, alkatrészek geometrikus formanyelvét – kúp, henger, korong – és célszerű felépítését ülteti át művészetébe. Elmélyült anyagismerete az ipari fémmegmunkálás összes eljárásának ismeretével párosul, eredeti mestersége fogásait nagy leleménnyel immár az éremművészetben és a kisplasztika műfajában hasznosítja. A formai tényezők minimalizálása és az elemek konstruktív rendbe fegyelmezése szigorú, tárgyilagos előadásmódot eredményez, mindemellett azonban kompozíciói hallatlanul finom zeneiséget, asszociatív sokrétűséget hordoznak.

A nyolcvanas években egész sorozat zenei inspirációjú érmeket készített, amelyek változatos eljárásokkal készültek: elszenvették a vágást, marást, fűrészélést és fúrást, majd az őselemek érintése nyomán – ahogy vízbe merültek, tűz égette őket – színüket és állagukat megváltoztatták, végül a művész kedve szerint felületük megbarnult vagy éppen aranyosan kifényesedett, esetleg a rozsdá lepte be őket. Budahelyi Tibor mindig vonzódott a komolyzenéhez, e sorozatában zenei hangulatokat és hangzásokat tett át formai absztrakcióba („Tompá hang”, 1983; „Torz hang”, 1985; „Csavart hang”, 1985; „Debussy: Holdfény I–III.”, 1989). A zenei élmény elvont megjelenítésének eszközei az érme testébe mart, annak síkjából különböző szögben kiemelkedő, zongorabillentyűzet-szerű téglalapsorok (lamellák) és a fúrt lyukak, amelyek ritmikus elrendeződése a kottapapíron sorakozó hangjegyekhez hasonlatos. Plasztikái nemcsak látványukban keltenek zenei asszociációkat, hanem valódi hangzásokra is képesek: ujjunkkal vagy körmünkkel megpendítve e tenyérynyi korongok lamellasorát, azok finoman rezgő harangcsilingelés-zenébe kezdenek. Az újjalotai lakótelepen 1988-ban felállított „Zengés” című, acélból készült szabadtéri plasztikája is zenei elemekre és hangszerekre emlékeztető részekből épült, öt méter magas húrjait megpendítve, fémlapjait megrezegtetve egy óriás megszólaltathatná a szobrot. Óriás híján állítólag a szél zenél rajta viharok idején.

Újabbán üveggel kísérletezik: az eddig fémből alkotott kúpos kompozíciók most színpompás üvegtestben jelennek meg. Budahelyi Tibor – aki ez évben lett Munkácsy-díjas – rátalált az új anyagban rejlő hangzásbeli lehetőségekre: bár pengetni nemigen, de fújni lehet az üveget. Másfél évvel ezelőtt a Zenetörténeti Múzeumban rendezett kiállításán élő koncerten szólaltatott meg egy saját készítésű „trombitáló üvegagyar”-t... **Bátorfi Andrea**

Címloldalunkon Budahelyi Tibor „Térjelző”-je.

E LAPSZÁMUNK

a Művelődési és Közoktatási Minisztérium
Közoktatásfejlesztési és Kutatásszervezési Főosztálya,
valamint Budapest Főváros XI. kerületi Önkormányzata
támogatásával jött létre.